

12.7.2010

MEDEDELING AAN DE LEDEN

Betreft: Verzoekschrift 1198/2009, ingediend door J.F.K. (Hongaarse nationaliteit), over inbreuk op het privéleven van werknemers door multinationale bedrijven

1. Samenvatting van het verzoekschrift

Rekwestrant protesteert tegen de praktijk van multinationale bedrijven om de tassen van werknemers na het werk te controleren, het gebruik van bewakingscamera's en de eis om bij sollicitaties een CV te overleggen. Rekwestrant is van mening dat deze praktijken een schending van de mensenrechten inhouden en verzoekt het Europees Parlement om maatregelen te treffen om deze situatie te corrigeren.

2. Ontvankelijkheid

Ontvankelijk verklaard op 1 december 2009. De Commissie is om inlichtingen verzocht (artikel 202, lid 6, van het Reglement).

3. Antwoord van de Commissie, ontvangen op 12 juli 2010.

Het verzoekschrift

Rekwestrant tekent bezwaar aan tegen drie soorten praktijken waarop in Hongarije een beroep wordt gedaan door multinationale bedrijven, zoals Jabil, Nokia en Sanmina: 1) dagelijkse controles van de werknemers door veiligheidsagenten (vaak middels fouillering) in de gebouwen en op de terreinen van de multinationals, 2) de verplichting om bij sollicitaties van tevoren een CV te overleggen en 3) onrechtmatige videobewaking op de werkplek. Hij geeft aan dat hij geen bewijzen heeft voor zijn beweringen, maar legt uit dat werknemers een aparte overeenkomst moeten tekenen waarin zij bevestigen geen GSM of camera op het werk te zullen gebruiken. Hij beweert tevens dat er regels zijn dat beeld- en geluidsmateriaal niet op onrechtmatige wijze gereproduceerd mag worden door andere mensen hiermee te kwellen of

de opnames tegen hun wil te gebruiken. In gevallen van uiterste nood en om gerechtvaardigde redenen mag iedereen een opname als bewijs gebruiken.

Rekwestrant is van mening dat dergelijke controles vernederend zijn, dat de verplichting om van tevoren een CV in te dienen neerkomt op onrechtmatige gegevensverzameling en dat het verbod op het gebruik van een telefooncamera op het werk een schending van zijn mensenrechten inhoudt. Hij vraagt dat juridische instrumenten worden ingevoerd om werknemers tegen bovengenoemde praktijken te beschermen.

Commentaar van de Commissie op het verzoekschrift

De richtlijn betreffende de gegevensbescherming (*Richtlijn 95/46/EG*¹) vormt het wetgevingskader voor de verwerking van persoonsgegevens in alle lidstaten. Indien de lidstaten niet aan de verplichting inzake tenuitvoerlegging hebben voldaan, kunnen burgers om rechtstreekse toepassing van bepaalde voorschriften van deze richtlijn verzoeken. In dit verband bepaalde het Hof van Justitie van de Europese Unie in zaak C-465/00² dat bepaalde voorschriften, zoals artikel 6, lid 1, onder c) (beginselen met betrekking tot de kwaliteit van de gegevens: gegevens moeten toereikend, ter zake dienend en niet bovenmatig zijn, uitgaande van de doeleinden waarvoor zij worden verzameld of waarvoor zij vervolgens worden verwerkt) en artikel 7, onder c) en e) (criteria die de gegevensverwerking rechtmatig maken) rechtstreeks van toepassing zijn.

De richtlijn is slechts van toepassing op persoonsgegevens in de zin van Richtlijn 95/46/EG. In artikel 2 worden "persoonsgegevens" gedefinieerd als iedere informatie betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon ("betrokkene"). Als identificeerbaar wordt beschouwd een persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identificatienummer of van een of meer specifieke elementen die kenmerkend zijn voor zijn of haar fysieke, fysiologische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit.

In Richtlijn 95/46/EG zijn de beginselen vastgelegd waaraan de gegevensverwerking moet voldoen om rechtmatig te zijn. Tevens zijn hierin bepaalde rechten vastgelegd voor de personen wier persoonsgegevens verwerkt worden om ervoor te zorgen dat hun grondrecht op de bescherming van hun persoonsgegevens wordt geëerbiedigd. De in artikel 6 verankerde beginselen vormen de grondslag voor de bescherming van persoonsgegevens, aangezien zij betrekking hebben op de kwaliteit van de gegevens wanneer deze worden verwerkt. Het verzamelen en verwerken van persoonsgegevens moet voor welbepaalde en uitdrukkelijk omschreven doeleinden geschieden (beginsel inzake de beperking van het doel) en de persoonsgegevens moeten toereikend, ter zake dienend en niet bovenmatig zijn, uitgaande van de doeleinden waarvoor zij worden verzameld of vervolgens worden verwerkt (evenredigheidsbeginsel) en, zo nodig, worden bijgewerkt (artikel 6). Persoonsgegevens mogen evenmin langer worden verwerkt dan nodig is voor de doeleinden waarvoor zij verzameld of verder verwerkt worden.

¹ Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24.10.1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (PB L 281 van 23.11.1995, blz. 31).

² HvJ in zaak C-465/00 en C-139/01, *Rechnungshof gegen Österreichischer Fundfunk*, 20.5.2003, punt 98 e.v.

Gegevensverwerking (artikel 7) wordt slechts als rechtmatig beschouwd indien:

- a) de betrokkene daarvoor zijn ondubbelzinnige toestemming heeft gegeven, of
- b) de verwerking noodzakelijk is voor de sluiting van een overeenkomst die voor de betrokkene bindend is, of
- c) een wettelijke verplichting bestaat, of
- d) de vitale belangen van de betrokkene moeten worden beschermd, of
- e) een taak van algemeen belang of die deel uitmaakt van de uitoefening van het openbaar gezag moet worden verricht, of
- f) de gerechtvaardigde belangen van een natuurlijke of rechtspersoon in het geding zijn, mits de belangen of rechten en vrijheden van de betrokkene niet terzijde worden geschoven.

De betrokkene heeft het recht informatie te ontvangen over de toegang tot en de rectificatie, uitwissing of afscherming van zijn persoonsgegevens, alsmede het recht over doeltreffende rechtsmiddelen te beschikken in het geval van een onrechtmatige verwerking van zijn gegevens. Deze rechten mogen worden beperkt, indien dit noodzakelijk is bijvoorbeeld niet alleen met het oog op de nationale veiligheid en defensie, maar tevens bij het onderzoek en de vervolging van misdaden.

Op de verwerking wordt toegezien door openbare onafhankelijke toezichhoudende autoriteiten (artikel 28) die doorgaans "gegevensbeschermingsautoriteiten" worden genoemd en die bevoegd zijn om erop toe te zien dat bij de verwerking van persoonsgegevens op nationaal niveau de nationale uitvoeringswetgeving wordt nageleefd.

Voor de toepasselijkheid van Richtlijn 95/46/EG betreffende de gegevensverwerking zijn twee kwesties van belang.

De voornaamste kwestie heeft betrekking op de verwerkte gegevens en op de vraag of deze onder de definitie van "persoonsgegevens" van artikel 2, onder a) vallen. Ten aanzien van de tweede en derde aantijging van rekwestrant zijn de gegevens in een CV en die welke door een videocamera zijn opgenomen, persoonsgegevens in de zin van Richtlijn 95/46/EG. Ten aanzien van de eerste aantijging zij vermeld dat het fouilleren niet onder het toepassingsgebied van de richtlijn betreffende de gegevensbescherming valt.

De tweede kwestie betreft de vaststelling van degene die de persoonsgegevens verwerkt. Afhankelijk van de vraag of het om een voor de verwerking verantwoordelijke of slechts een gegevensverwerker gaat, moeten deze aan bepaalde verplichtingen voldoen. Multinationale bedrijven, zoals Jabil, Nokia en Sanmina, zijn rechtspersonen die zelf de doeleinden en middelen bepalen van de verwerking van de door hen verzamelde persoonsgegevens, zoals in CV's of die welke middels videobewaking worden verkregen. Wanneer zij dit doen, worden zij als voor de verwerking verantwoordelijken beschouwd in de zin van Richtlijn 95/46/EG, hoewel zij de verwerking van persoonsgegevens kunnen delegeren/uitbesteden aan voor de verwerking verantwoordelijken die deze taak namens hen uitvoeren.

Eerste aantijging: De controle van werknemers door veiligheidspersoneel (hetgeen vaak gepaard gaat met fouilleren)

Krachtens het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie beschikt de Commissie niet over algehele bevoegdheden om in afzonderlijke gevallen van aangevoerde schendingen van de grondrechten in te grijpen. De Commissie kan dit slechts doen wanneer een kwestie van Unierecht in het geding is.

Ten aanzien van de klacht van rekwérant over de controles van werknemers door veiligheidspersoneel in assemblagefabrieken zij erop gewezen dat er geen specifieke wetgeving van de EU over deze kwestie bestaat. Derhalve is het voor de Commissie onmogelijk om zich met de eerste aantijging bezig te houden.

Tweede aantijging: onrechtmatige gegevensverwerking door een mogelijke toekomstige werknemer om een CV te vragen.

Momenteel worden functies in bedrijven bezet nadat de geïnteresseerde en in aanmerking komende kandidaten een selectieproces hebben doorlopen. Dit proces omvat doorgaans een voorselectiestadium dat wordt afgehandeld op basis van de CV's die van tevoren door de geïnteresseerde kandidaten worden ingediend. De verwerking van de gegevens in de CV's valt onder het toepassingsgebied van Richtlijn 95/46/EG betreffende de gegevensbescherming, alsmede onder de beginselen van rechtmatigheid, noodzaak en evenredigheid (artikel 6 van de Richtlijn).

In de meeste gevallen kan de verwerking van in de vorm van CV's ingediende gegevens als rechtmatig worden aangemerkt, omdat

- de verwerking geschiedt met toestemming van de betrokkenen (artikel 7, onder a)) of
- de verwerking noodzakelijk is voor de uitvoering van een arbeidscontract tussen een werkgever en een werknemer (artikel 7, onder b)), of
- de verwerking deelt uitmaakt van de behartiging van het gerechtvaardigde belang van de werknemer om te weten welke kwalificatie de eventuele toekomstige werknemers hebben verworven en ten einde de vrijgekomen post te bezetten met de meeste geschikte persoon (artikel 7, onder f).

De verwerking van de uit de CV's verkregen gegevens moet in verhouding staan tot de rechtmatige nagestreefde doelstellingen en met name geschieden middels de minst indringende middelen voor gegevensverwerking. Een dergelijke verwerking voor de aangegeven redenen strookt met Richtlijn 95/46/EG, mits voldoende waarborgen worden geboden. Dergelijke waarborgen omvatten bijvoorbeeld:

- informatie aan de werknemers over de identiteit van de voor de verwerking verantwoordelijke en het doel van de controle, alsmede andere informatie die nodig is om een voor de betrokkene eerlijke verwerking te waarborgen (artikel 11);
- informatie aan de betrokkene over zijn recht om de hem betreffende gegevens te rectificeren en - met name voor afgewezen kandidaten – het recht om de gegevens te laten wissen.

Het feit dat een eventuele werkgever van tevoren om een CV van een eventuele werknemer vraagt, kan niet als het onrechtmatig verzamelen van gegevens worden beschouwd, zoals rekwérant aanduidt.

Derde aantijging: videobewaking op de werkplek

Videobewaking valt binnen het toepassingsgebied van Richtlijn 95/46EG betreffende de gegevensverwerking. De beginselen inzake gegevensverwerking, met name de beginselen van rechtmatigheid, noodzaak en evenredigheid (artikel 6 van de richtlijn), zijn van toepassing op elke verwerking van persoonsgegevens middels videobewakingsapparatuur.

De Groep van artikel 29¹ heeft twee adviezen uitgebracht over videobewaking op het werk², die als leidraad dienen voor de wijze waarop de bepalingen van de richtlijn betreffende de gegevensbescherming op videobewaking moeten worden toegepast. Volgens deze adviezen hangt de rechtmatigheid van videobewaking op het werk van diverse factoren af.

Ten eerste het doel van de verwerking: videobewakingssystemen kunnen gerechtvaardigd zijn, indien zij worden ingezet, met passende waarborgen, om te beantwoorden aan de vereisten inzake de veiligheid van de productie en de arbeidsveiligheid, of om redenen van bewaking. Met de uiteenlopende, op het spel staande belangen moet naargelang van het geval en in het licht van de specifieke context rekening worden gehouden.

De installatie van videobewakingssystemen door bedrijven met het oog op de vereisten in verband met de veiligheid van de productie of de bewaking (ter voorkoming van diefstal van elektronische producten of van technologisch onderzoek) kan gerechtvaardigd zijn, aangezien het met het oog op de legitieme belangen van deze bedrijven (“voor de verwerking verantwoordelijke”) nodig is voor de veiligheid van de gebouwen en terreinen te zorgen en diefstal van technologisch onderzoek en bedrijfsgeheimen te voorkomen, en omdat de belangen van de werknemers niet boven dit belang prevaleren (artikel 7, onder f)).

Het gebruik van videobewakingssystemen kan eveneens gerechtvaardigd zijn ter vrijwaring van een vitaal belang van de betrokkene, zoals de veiligheid op het werk, bijv. ongevallen tijdens het productieproces (artikel 7, onder d)

Ten tweede zijn de noodzaak en evenredigheid van de verwerking van belang. Het gebruik van videobewakingsapparatuur dient in verhouding te staan tot de gerechtvaardigde doelstellingen die worden nagestreefd en hierbij moet vooral een beroep worden gedaan op de minst indringende wijze van gegevensverwerking. De belangen van de werkgever bij het plaatsen van videobewakingsapparatuur moeten worden afgewogen tegen de belangen van de werknemer om zijn persoonsgegevens te beschermen. Dit is alleen mogelijk als er voor passende waarborgen wordt gezorgd. Alleen dan strookt videobewaking met Richtlijn 95/46/EG. Dergelijke waarborgen omvatten bijvoorbeeld:

¹ De Groep voor de bescherming van personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens is opgericht uit hoofde van artikel 29 van Richtlijn 95/46/EG betreffende de gegevensverwerking. Deze groep is samengesteld uit vertegenwoordigers van de nationale regelgevende instanties. Zij handelt onafhankelijk en brengt advies uit aan de Commissie.

² *Advies 8/2001 (WP48) over de verwerking van persoonsgegevens in het kader van het werk, werkdocument van 25 november 2002 (WP67) over de verwerking van persoonsgegevens middels videobewaking en Advies 4/2004 over de verwerking van persoonsgegevens middels videobewaking.*

- geen installatie van videobewakingsapparatuur in toiletten, douches, kleedkamers en ontspanningsruimen;
- informatie aan de werknemers over de identiteit van de voor de verwerking verantwoordelijke en het doel van de controle, alsmede informatie die nodig is om een voor de betrokkene eerlijke verwerking te waarborgen (artikel 11);
- een beperking van de tijd gedurende welke de video's worden bewaard:
- onafhankelijk toezicht door de nationale autoriteiten voor gegevensbescherming die bevoegd zijn om toe te zien op de naleving van de nationale wetgeving inzake gegevensbescherming waarmee Richtlijn 95/46/EG wordt uitgevoerd, en die zorgen voor passende waarborgen en vereisten, opdat het systeem rechtmatig is.

Ten slotte is de voor de verwerking verantwoordelijke gehouden (artikel 11) om personen die een ruimte betreden die onder videobewaking staat, op leesbare, duidelijke en niet mis te verstane wijze te informeren dat zij onder videobewaking staan. In het geval van videobewakingsapparatuur op het werk moeten ook de werknemersvertegenwoordigers op de hoogte worden gesteld.

Conclusies

Ten aanzien van de eerste aantijging inzake de controle van werknemers, met name door fouillering, zij vermeldt dat deze kwestie buiten het toepassingsgebied van het Unierecht valt en derhalve door de Commissie niet verder in behandeling kan worden genomen.

Ten aanzien van de andere aantijgingen heeft rekwesrant geen bewijzen overgelegd waaruit blijkt dat de filialen van de multinationals Jabil, Nokia en Sanmina Richtlijn 95/46/EG hebben geschonden.

Rekwesrant wordt aangeraden zich met zijn eventuele klachten tegen deze multinationals in verband met een schending van zijn rechten op gegevensbescherming te wenden tot de nationale autoriteiten voor gegevensbescherming in Hongarije.

De Hongaarse commissaris voor gegevensbescherming
Nádor str. 22.
1051 Boedapest
Tel: (+36 1) 475 7100, (+36 1) 475 7186
Fax: (+36 1) 269 3541
E-mail: adatved@obh.hu